

KOMUNIKAT PRASOWY nr 94/23

Luksemburg, 8 czerwca 2023 r.

Wyroki Trybunału w sprawie C-407/21 | UFC - Que choisir i CLCV oraz w sprawie C-540/21 | Komisja/Słowacja (Prawo do rozwiązania umowy bez opłaty)

Imprezy turystyczne i pandemia COVID-19: przepisy krajowe zwalniające tymczasowo organizatorów z obowiązku pełnego zwrotu wpłat w wypadku rozwiązania umowy nie są zgodne z prawem Unii

Państwo członkowskie nie może powoływać się na obawę przed trudnościami wewnętrznymi, aby uzasadnić nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z prawa Unii, gdy to nieprzestrzeganie nie spełnia przesłanek siły wyższej

UFC - Que Choisir i CLCV, dwa stowarzyszenia obrony interesów konsumentów, wniosły do francuskiej Conseil d'Etat (rady stanu) skargę o stwierdzenie nieważności rozporządzenia w sprawie warunków finansowych rozwiązywania niektórych umów dotyczących podróży turystycznych i pobytów w przypadku wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej (sprawa C-407/21). Przepisy te zostały przyjęte w czasie pandemii COVID-19, aby umożliwić organizatorom imprez turystycznych, na wypadek rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej dokonanej ze względu na nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności, wydanie bonu ważnego przez 18 miesięcy i mogącego uprawniać do zwrotu wpłat dokonanych przez podróżnych dopiero, gdy nie wykorzystano tego bonu w tym okresie. Stanowiło to odstępstwo od wymogów dyrektywy w sprawie imprez turystycznych przewidującej prawo pełnego zwrotu tych wpłat w okresie co najwyżej 14 dni od chwili rozwiązania umowy¹. Zdaniem rządu francuskiego środek ten miał na celu zachowanie rentowności sektora turystycznego poprzez uniknięcie sytuacji, w której, przy znacznej liczbie żądań zwrotu wpłat ze względu na pandemię COVID-19, wypłacalność organizatorów imprez turystycznych zostałaby naruszona w stopniu zagrażającym ich istnieniu.

W wydanym wyroku Trybunał orzekł, że państwa członkowskie **nie mogą powoływać się na siłę wyższą w celu zwolnienia, nawet tymczasowego, organizatorów imprez turystycznych z obowiązku zwrotu wpłat** przewidzianego w tej dyrektywie.

Trybunał uściślił, że „zwrot” należy rozumieć jako **zwrot w formie pieniężnej**. Prawodawca Unii **nie przewidział możliwości zastąpienia obowiązku zapłaty świadczeniem w innej formie**, na przykład w ramach oferty bonów. Cel zamierzony w tej dyrektywie polega na realizacji **wysokiego, możliwie ujednoliconego poziomu ochrony konsumentów**. Faktycznie zwrot w formie pieniężnej może **bardziej przyczyniać się do ochrony interesów podróżnych**, co nie wyłącza oczywiście dobrowolnego zaakceptowania przez podróżnego zwrotu w formie bonu.

Co się tyczy uzasadnienia rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej, Trybunał jest zdania, że światowy kryzys zdrowotny taki jak **pandemia COVID-19** należy uznać za wchodzący w zakres pojęcia „nieuniknionych

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EWG (Dz.U. 2015, L 326, s. 1).

i nadzwyczajnych okoliczności”, w odniesieniu do których w dyrektywie przewidziano pełny zwrot, ponieważ okoliczności te są **zdarzeniem pozostającym w sposób oczywisty poza wszelką kontrolą, którego konsekwencji nie można było uniknąć, nawet gdyby przyjęto wszelkie racjonalne środki.**

Trybunał odrzucił ponadto argument rządu francuskiego, zgodnie z którym pandemia COVID-19, wchodząc jednocześnie w zakres „nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności”, stanowi przypadek siły wyższej, obejmujący sytuacje wykraczające poza to, co przewidziano w chwili przyjęcia dyrektywy, i umożliwiające przyjęcie przepisów krajowych stanowiących odstępstwo od obowiązku pełnego zwrotu. Trybunał wskazał w tym względzie, że pojęcie „nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności” stanowi, dla celów dyrektywy, wyczerpujące zastosowanie siły wyższej. W dyrektywie nie przewidziano zaś możliwości odstępstwa od obowiązku pełnego zwrotu z tytułu siły wyższej.

Co więcej, Trybunał stwierdził, że państwa członkowskie nie mogą również powoływać się na siłę wyższą w celu uzasadnienia przyjęcia przepisów krajowych niezgodnych z przepisami dyrektywy. Przesłanki siły wyższej nie są, w każdym razie, spełnione, ponieważ: (i) sporne uregulowania skutkują **tymczasowym ogólnym zawieszeniem** obowiązku zwrotu, **bez uwzględnienia konkretnej i indywidualnej sytuacji finansowej zainteresowanych organizatorów imprez turystycznych**; (ii) konsekwencji finansowych podnoszonych przez rząd francuski **można było uniknąć** przez przyjęcie, na przykład, niektórych form pomocy państwa na rzecz zainteresowanych organizatorów imprez turystycznych; (iii) wspomniane przepisy krajowe (zwalniające organizatorów imprez turystycznych z obowiązku zwrotu w okresie mogącym trwać nawet 21 miesięcy) nie są **skonstruowane w ten sposób, by ograniczyć ich skutki do okresu niezbędnego do zaradzenia trudnościom spowodowanym zdarzeniem mogącym stanowić siłę wyższą.**

Trybunał przypominał ponadto, że to do sądu krajowego, rozpatrującego skargę o stwierdzenie nieważności przepisów krajowych uznanych przez ten sąd za niezgodne z prawem Unii, należy stwierdzenie nieważności tych przepisów. Trybunał dodał, że możliwość **dostosowania, w wyjątkowych okolicznościach** (na przykład w związku z nadrzędnymi względami związanymi z ochroną środowiska lub dostarczaniem energii elektrycznej w państwie członkowskim), **skutków orzeczenia stwierdzającego nieważność, nie ma zastosowania w niniejszym wypadku**: stwierdzenie nieważności spornego rozporządzenia nie może bowiem wywołać szkodliwych konsekwencji dla sektora imprez turystycznych – o zakresie takim, że utrzymanie w mocy skutków tego rozporządzenia byłoby konieczne w celu ochrony interesów finansowych podmiotów działających w tym sektorze.

Trybunał utrzymał, w istocie, rozumowanie streszczone powyżej w wyroku wydanym w sprawie **C-540/21 Komisja/Słowacja** i stwierdził, że przyjmując zmianę ustawodawstwa pozbawiającą tymczasowo podróżnych ich prawa do rozwiązania umowy o udział w imprezie turystycznej bez opłaty i otrzymania pełnego zwrotu dokonanych wpłat, **Słowacja uchybiła ciążącemu na niej na mocy wspomnianej dyrektywy zobowiązaniu** dotyczącemu imprez turystycznych.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

UWAGA : Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku. Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na

etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

Pełny tekst wyroków ([C-407/21](#) i [C-540/21](#)) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroków jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Pozostańmy w kontakcie!

